

sztrikt szerződés értelmezést s kétségtelen a felek szerződéses akarata, hogy a társaság kényszerű felszámolását el akarták kerülni és meglehet bocsátani a feleknek azt a feledékenységet, hogy nem beszéltek az egyik tag bekövetkező elmebetegségről. Az ilyesmiről nem szívesen beszélnek és ez alapon nem is gondolnak rá, de az is bizonyos, hogy a felek szándékától tökéletesen idegen az, hogy csupán az önkéntes kilépés esetére kontemplálták a társaság fennmaradását, de elmebetegség esetére nem.

A német elmélet és gyakorlat egyaránt sokszor említi, hogy mindenik fél viseli a saját „személyi érdekszférájában” beálló változások veszélyét.

Ennek figyelembevételével az elmebetegség jogkövetkezése egyenlősítendő lett volna az önkéntes kilépéssel. Arról nem is beszélünk, hogy objektív érdek a fentiek szerint az üzlet fenntartása és a liquidációval feltétlenül beálló különféle kár megelőzése. *B. S.*

Valorizáció és késedelem. Ismételtén szövegtettük, hogy a Kuria gyakorlatában még mindig erősen él a valorizációnak a késedelemre való ráépítése. Reá mutatunk arra is, hogy ez az elvi álláspont kényszerűen az igazságérzetet ki nem elégítő megoldásokra juttat. Dr. Schuster Rudolf az gyvédi körben tartott előadásában igen világos okfejtéssel tört lándzsát azon felfogás mellett, hogy a valorizáció nem a késedelem járuléka, hanem a leromlott értékű pénz egyensúlyozása és hogy a pénzromlás bekövetkezése igen sokszor nincs összefüggésben a késedelemmel, mert a pénzromlás bekövetkezhetett a lejárat előtt épügy, mint a lejárat után. Ugyanezen gondolatmenetet propagálta különböző cikkeiben dr. Blau György is.

A kir. Kuria P. I. 5441/1924. számú határozatával most teljes elvi tisztasággal és szabatos fogalmazással ugyanezen álláspontra helyezkedett. Az indokolás vonatkozó részét az alábbiakban közöljük:

„Az értékátszámításhoz való jogigény a papírpénz értékének a háborus viszonyok következtében beállott leromlásában találja jogalapját. A valorizálás lényege nem kártérítés. Az által a hitelező a jelenlegi viszonyok között mennyiségileg nagyobb összeghez jut ugyan, rendszerint azonban csak azt az értéket kapja meg, vagy annál is kevesebbet kap, ami őt a pénz időközi leromlása nélkül eredetileg megilletné. Ennélfogva a valorizálásnak nem előfeltétele az adós vétkeessége vagy késedelme, mert a pénz értékének leromlása rendszerint nincs ezekkel összefüggésben. Miért is az adós vétkeessége, vagy késedelme, éppen úgy, mint a hitelező mulasztása csak az átértékelés mérvére van és lehet kihatással.

Kívánatos volna, ha a Kuria valorizálási gyakorlatában ez az új és igazságos álláspon, amely a késedelemnek is bizonyos jophatást tulajdonít ugyancsak dr. Schuster fejtegetései értelmében, de a nélkül, hogy a késedelmet tenné meg a valorizáció előfeltételül — érvényesülne. A Reichsgericht egyébként hasonló kijelentéseket tett. *B. S.*

A követelés megítélésének jogereje és az utólag támasztott valorizáció. Birói gyakorlatunk szerint a közkereseti társaság ellen jogerősen megítélt követelésnek későbbben az egyik tag ellen való perbeli érvényesítésénél a tag védekezése a személyes viszonyaiból való körülményekre van korlátozva. és nem teheti a tag vitássá magának a követelésnek fennállását. (Lásd: C. 1415/1904. Grecsák: Uj Döntvénytár Keresk. jog I. k. 230. l.) Helyes-e ezen elv teljes szigorúságu következetessége, ezt ez

alkalommal nem kívánjuk érinteni, csak a kijátszási lehetőségre utalunk rá. (A hitelező a K. T. 93. §-a alapján a csekk-számla a jóindulatú társagnak kézbesíteti a keresetet, aki nem, vagy csak tessék-lássék védekezik.) A Kuria most egy hason vonatkozósu ügyben lazított a jogerő formai szigorúságán — nézetünk szerint — igen bőlesen. Az adott esetben (P. VI. 2881/1924. sz.) arról volt szó, hogy a bíróság alperesek kártérítési kötelezettségét megállapította és őket 30.000 kor. és járulékaikain megfizetésére kötelezte 1921. nov. 28. napján kelt ítéletével. Ez ellen az ítélet ellen alperesek felebbezéssel nem éltek. A felperes nyilván a megítélt összeg valorizálása érdekében élt felebbezéssel. Az alperesek, akik az 50.000 koronás marasztalásuk miatt felebbezéssel nem éltek, a valorizálási kérelem folytán a kártérítési jogalap tekintetében is védekezni akartak.

A tábla a kártérítési kötelezettség elvi kérdésében jogerősnek tekintette az elsőbírói ítéletet és csupán a marasztalás módja és mennyisége kérdésével foglalkozott. Az alperesek felülvizsgálattal éltek és a Kuria hivatkozott döntésében kijelentette, hogy a felebbezési bíróságnak az elsőbírói ítélet jogerejéről vallott felfogását nem osztja. A Kuria szerint „az elsőbírói ítélettel a kártérítési kötelezettség is csak az elsőbírói ítélet által megítélt összeg erejéig van az alperesekkel szemben jogerősen eldöntve, de ennél nagyobb összegre, különösen pedig a pénzmarasztalás tekintetében a felebbezési bíróság előtt felemlt kereseti kérelemre nézve, a melyről az elsőbírói ítélet nem is határozhatott, az elsőbírói ítélet döntését a jogalap kérdésében sem lehet ítélt dolog erejével bírónak tekinteni. Az alperesek tehát kötelezettségük jogalapjára vonatkozó tényeket az elsőbírói ítéletben foglalt marasztalást meghaladó marasztalási kérelem elleni védekezésül érvényesíthettek, habár az elsőbírói ítélet ellen nem felebbeztek.*

A Kuria döntése az absztrakt elméleti okoskodás szerint lehet kifogásolható. A kártérítés fennállása vagy fenn nem állása elvileg független attól, hogy mily összegű az a kártérítés, mely e kérdésen függ. Az élő és mozgó ember pszichológiája azonban mégis csak a kártérítési összeg nagysága után igazodik. Nem felebbez, ha 50.000 koronáról van szó, felebbezhet volna, ha tudja, hogy milliókat igényelnek. Az alperes csak azért nyugodott bele az ítéletbe, mert tudta, hogy „csak“ 50.000 koronáról van szó. A felperes ne huzzasson hasznót abból, hogy ő a nagyobb összeget, a valorizálást csak utólag igényli. Ennek a gyakorlati szempontnak teljesen méltánylandó honorálása a kuriai határozat. (A jogtechnikai elintézés szempontjából nem értjük, miért nem került az elsőbírói elvi megállapítás a felperes felebbezése folytán lehetővé vált csatlakozás alapján felülbírálásra. Alperesek nyilván kifejezetten nem éltek csatlakozással és a csatlakozás bejelentése nélkül tagadták az elsőbírói elvi marasztalás jogszerűségét). A Kuria ítéletét örömmel kell üdvözölni, mint olyan jelenséget, mely az élet igazságát juttatja kifejezésre az elméleti dedukciókkal szemben. B. S.

Egy négyszögöl szeged-belterületi telek — 80 korona. A Kuria V. tanácsa, amely elé a legtöbb dologi jogi per kerül, közismerten valorizálja az ingatlan vételár hátralékát, ugyanakkor a Kuria III. tanácsa, amely elé ily ügyek ritkábban jutnak, akként döntött Rp. III. 4336/1924. számú ítéletével, hogy eladók kötelesek az eredeti (1909. évből származó) vételár ellenében az ingatlant átadni. A Kuria indokolásának kitételét ideiktatjuk:

a) Nem hivatkozhatik ugyanis a gazdasági lehetetlenségre az az eladó, aki az ingatlan tulajdonának szolgáltatását jogellenesen megtagad-